

Istungidokument

B9-0260/2020

14.9.2020

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

Euroopa Ülemkogu erakorralise tippkohtumise ettevalmistamise kohta, millel keskendutakse olukorra ohtlikule teravnemisele ja Türki rollile Vahemere idaosas
(2020/2774(RSP))

Stelios Kouloglou, Giorgos Georgiou
fraktsiooni GUE/NGL nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa Ülemkogu erakorralise tippkohtumise ettevalmistamise kohta, millel keskendutakse olukorra ohtlikule teravnemisele ja Türgi rollile Vahemere idaosas (2020/2774(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Türgi kohta, eelkõige 24. novembri 2016. aasta resolutsiooni ELi ja Türgi suhete kohta¹, 27. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni ajakirjanike olukorra kohta Türgis², 8. veebruari 2018. aasta resolutsiooni inimõiguste hetkeolukorra kohta Türgis³ ning 13. märtsi 2019. aasta resolutsiooni, mis käsitleb komisjoni 2018. aasta aruannet Türgi kohta⁴,
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 2019. aasta 22. märtsi, 20. juuni ja 12. detsembri järeldusi,
 - võttes arvesse välisasjade nõukogu 13. juuli 2020. aasta järeldusi Türgi kohta,
 - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja asjakohaseid avaldusi, eelkõige 16. augusti 2020. aasta avaldust Türgi puurimistegevuse hiljutise taasalustamise kohta Vahemere idaosas,
 - võttes arvesse oma 13. novembri 2014. aasta resolutsiooni Türgi pingeid tekitava tegevuse kohta Küprose majandusvööndis⁵,
 - võttes arvesse Med7 riikide 10. septembri 2020. aasta avaldust Türgi kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et 2000. aastate alguses leiti Vahemere idaosas suuri gaasivarusid, mis ajendas piirkonna riike tegema koostööd ja sõlmima lepinguid, et ressursse maksimaalselt ära kasutada, sealhulgas teadusuuringute ja puurimise kaudu nende majandusvööndites;
- B. arvestades, et hoolimata Küprose korduvatest üleskutsetest alates 2004. aastast on Türgi keeldunud Nikosiaga piiritlemislepingu üle läbi rääkima põhjendusega, et ta ei tunnusta Küprose Vabariiki, ning eirates lähenemist, mille kohaselt on süsivesinikud Küprose mõlema kogukonna ühine pärand; arvestades, et Türgi on alates 2018. aastast tegelenud teadusuuringute ja puurimisega majandusvööndis/Küprose mandrilaval, mis on täiesti ebaseaduslik;

¹ ELT C 224, 27.6.2018, lk 93.

² ELT C 215, 19.6.2018, lk 199.

³ ELT C 463, 21.12.2018, lk 56.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0200.

⁵ ELT C 285, 5.8.2016, lk 11.

- C. arvestades, et Euroopa Ülemkogu kinnitas, et Euroopa Liit mõistab hukka Türgi ebaseadusliku puurimistegevuse majandusvööndis/Küprose mandrilaval; arvestades, et selle tulemusena töötas EL välja õigusraamistiku sanktsioonide kehtestamiseks füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes on energia valdkonnas seotud Türgi ebaseadusliku tegevusega, mis on siiski sisuliselt piiratud ega laiene kogu Türgi riigile;
- D. arvestades, et Türgi ja Egiptuse vahelised pinged on külmutanud kahepoolsed piiritlemist käsitlevad arutelud, samuti ei osalenud Türgi 2018. aastal Kairos toimunud Vahemere idaosa gaasifoorumil, kus isegi iisraellased ja palestiinlased sama laua taha kokku tulid;
- E. arvestades, et Kreeka ja Türgi on alates 2002. aastast oma mandrilavade/majandusvööndite piiritlemise üle pidanud 59 ettevalmistavat läbirääkimisvooru, millest viimane toimus 2016. aasta märtsis; arvestades, et kahjuks on Türgi pärast riigipöördekatset ja vaatamata toonase Kreeka peaministri Alexis Tsiprase üleskutsetele mitmetel president Erdoganiga toimunud kohtumistel keeldunud kõneluste taasalustamisest;
- F. arvestades, et Euroopa Ülemkogu kinnitas oma 12. detsembri 2019. aasta järeldustes, et Türgi ja Liibüa vaheline Vahemere merealade jurisdiktsioonide piiritlemist käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum rikub kolmandate riikide suveräänseid õigusi, ei ole kooskõlas mereõigusega ning sellel ei saa olla õiguslikke tagajärgi kolmandatele riikidele;
- G. arvestades, et alates 2004. aastast on Türgi eri etappides esitanud ÜRO-le ühepoolselt sellise ala koordinaadid, mida Türgi käsitleb enda mandrilava/majandusvööndina Vahemere idaosas (Küprosest Kreetani);
- H. arvestades, et pärast Euroopa Ülemkogu tippkohtumist väljastas Türgi 2020. aasta juulis hoiatava Navtex-teate, et ta saadab teele uurimislaeva Oruç Reis eesmärgiga viia läbi puurimisuuring Kreeka mandrilaval Kastellorizo saare lähedal ja Türgi edelaosas;
- I. arvestades, et pärast eesistujariigi Saksamaa sekkumist kohustus Türgi taasalustama ettevalmistavaid kõnelusi ja loobuma laeva Oruç Reis saatmisest piirkonda ühe kuu vältel; arvestades, et kõigele vaatamata ei ole Türgi seda kohustust siiski täitnud, viidates asjaolule, et vahepeal on Kreeka sõlminud Egiptusega piiritlemislepingu (mis on täielikult kooskõlas ÜRO mereõiguse konventsiooniga); arvestades, et Oruç Reis lahkus sadamast 10. augustil 2020 ja see on siiani oma uurimistegevusega pidevalt rikkunud Kreeka suveräänseid õigusi Kastellorizo saarest lõuna pool, seejuures saadavad laeva piirkonnas 17 sõjalaeva ja 2 abilaeva; arvestades, et samal ajal paigutas Türgi oma laevastiku ka Egeuse merele; arvestades, et lisaks on Türgi teatanud, et viib 2020. aasta septembris läbi uuringud Kreeta läänerannikuni ulatuvates piirkondades, mis kuuluvad Kreeka ja Egiptuse vahel sõlmitud piiritlemislepingu alusel Kreekale;
- J. arvestades, et Türgi peab vältima ähvardusi ja tegevust, mis kahjustavad heanaaberlikke suhteid, ning austama ELi liikmesriikide suveräänsust ja jurisdiktsiooni oma territoriaalvete ja õhuruumi üle ning kõiki nende suveräänseid õigusi, sealhulgas eelkõige õigust uurida, kasutada, säilitada ja majandada loodusvarasid kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooniga;

- K. arvestades, et ÜRO põhikirjas sätestatakse, et riigid kohustuvad lahendama kõik rahvusvahelised vaidlused, millesse nad võivad sattuda, rahumeelsel teel ega ohusta rahvusvahelist rahu, julgeolekut ja õigust, ning hoiduma rahvusvahelistes suhetes jõuga ähvardamisest või jõu kasutamisest viisil, mis ei ole kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkidega;
1. mõistab karmilt hukka Türgi ühepoolse ebaseadusliku puurimistegevuse, mis on viinud olukorra ohtliku teravnemiseni, kujutab endast tõsist rahvusvahelise õiguse rikkumist ning kahjustab kogu piirkonna stabiilsust ja julgeolekut;
 2. võtab teadmiseks Euroopa Ülemkogu 2019. aasta 22. märtsi ja 20. juuni järeldused Türgi kohta; kinnitab Euroopa Ülemkogu 17.–18. oktoobri 2019. aasta järeldusi Türgi ebaseadusliku puurimistegevuse kohta Küprose majandusvööndis;
 3. võtab teadmiseks Euroopa Ülemkogu 12. detsembri 2019. aasta järeldused Türgi ja Liibüa vahelise Vahemere merealade jurisdiktsioonide piiritlemist käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumi ebaseaduslikkuse kohta, kuna memorandum rikub kolmandate riikide suveräänseid õigusi, ei ole kooskõlas mereõigusega ning sellel ei saa olla õiguslikke tagajärgi kolmandatele riikidele;
 4. väljendab solidaarsust Kreeka ja Küprose rahvaga;
 5. kutsub komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat edastama Türgi ametivõimudele ELi selge seisukoha;
 6. nõuab tungivalt, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja eesistujariik Saksamaa tõhustaksid Türgi ametivõimudega peetavat dialoogi, mille eesmärk on olukorra kiire leevendamine, ja taasalustaksid ettevalmistavaid kõnelusi, et lahendada küsimus Rahvusvahelises Kohtus;
 7. palub nõukogul võtta Türgi suhtes sobivad kindlad ja sihipärased meetmed, millel ei tohi aga olla mingit mõju kodanikuühiskonnale ega rahvale, keda riigi majanduskriis on niigi rängalt tabanud; rõhutab, et neid sanktsioone tuleb rakendada, välja arvatud juhul, kui Türgi lõpetab provokatiivse tegevuse Kreeka ja Küprose majandusvööndites/mandrilavadel ning toob tagasi oma sõja- ja muud laevad;
 8. kutsub nõukogu üles kehtestama kogu ELi hõlmava relvaembargo Türgi suhtes;
 9. rõhutab olukorra edasise teravnemise ja destabiliseerimise mõju tõsidust nii piirkonna enda kui ka ELi jaoks, mille tõttu suurenevad julgeolekuriskid, humanitaarkriisid ja rändevood, ning juhib ühtlasi tähelepanu Kreeka ja Türgi vahelise võidurelvastumise rasketele majanduslikele ja sotsiaalsetele tagajärgedele; kutsub komisjoni üles ELi kõigiti ette valmistama, et tekkivatele olukordadele parimal viisil reageerida, ning teavitama Euroopa Parlamenti tagajärgedest, mida konflikti süvenemine ja destabiliseerimine võivad piirkonnas põhjustada;
 10. taunib asjaolu, et pingete pidev suurenemine vähendab väljavaateid otseste kõneluste taasalustamiseks Küprose probleemi terviklikuks lahendamiseks, kuigi see on kõige tõhusam viis Küprose ja Türgi majandusvööndite piiritlemiseks;

11. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜROle ja Türgile, tagades ühtlasi resolutsiooni tõlkimise türki keelde.